

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ตัวอย่างประชากร

ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ เป็นนักเรียนระดับอนุบาล และประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีอายุระหว่าง 4-7 ปี ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยเลือกโรงเรียนที่เป็นตัวแทนของโรงเรียนในเขตชุมชนแออัด 1 แห่ง คือโรงเรียนชุมชนหมู่บ้านพัฒนา ซึ่งตั้งอยู่ในชุมชนแออัดคลองเตย และเลือกโรงเรียนที่เป็นตัวแทนของโรงเรียนในชุมชนไม่แออัด 1 แห่ง คือโรงเรียนอนุบาลสามเสน การเลือกกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีสุ่มแบบแยกประเภท (Stratified Random Sampling) ตามระดับชั้นเรียนและอายุ โดยมีขั้นตอนในการดำเนินงานดังต่อไปนี้

1. บันทึกชื่อ วัน เดือน ปีเกิด ของเด็กที่กำลังเรียนชั้นอนุบาล และชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนชุมชนหมู่บ้านพัฒนา และโรงเรียนอนุบาลสามเสน
2. แยกรายชื่อเด็กในแต่ละโรงเรียนเป็น 4 กลุ่ม คือกลุ่มอายุ 4 ปี 5 ปี 6 ปี และ 7 ปี
3. สุ่มเด็กจากรายชื่อที่แยกไว้ตามกลุ่มอายุ กลุ่มละ 10 คน เป็นชายและหญิง อย่างละ 5 คน ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 80 คน

แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างแยกตามระดับอายุ เพศ

กลุ่มตัวอย่าง	อายุ เพศ	4 ปี		5 ปี		6 ปี		7 ปี		รวม
		ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	
โรงเรียนในชุมชน แออัด		5	5	5	5	5	5	5	5	40
โรงเรียนในชุมชน ไม่แออัด		5	5	5	5	5	5	5	5	40
รวม		20		20		20		20		80

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย ภาพวาดเกี่ยวกับเหตุการณ์ในชีวิตประจำวัน ขนาด $10'' \times 13''$ จำนวน 10 ภาพ ซึ่งมีขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือดังนี้

2.1 การสร้างเครื่องมือ

1. ศึกษาพัฒนาการทางภาษาของเด็กทั้งที่เป็นทฤษฎีและเอกสารงานวิจัยเกี่ยวกับสิ่งที่เด็กสนใจ และขอบเขตถึง
2. สอบถามผู้มีประสบการณ์ในการสอนเด็กเล็ก เกี่ยวกับสิ่งที่เด็กในวัยนี้สนใจ
3. วาดภาพซึ่งมีลักษณะตามข้อ 1 และ 2 จำนวน 20 ภาพ เป็นภาพระบายสีที่ไม่ซับซ้อน
4. นำภาพทั้งหมดไปให้ผู้เชี่ยวชาญและผู้มีประสบการณ์ในการสอนเด็กเล็ก เป็นผู้ช่วยคัดเลือกภาพที่เร้าความสนใจเด็กออกมา จำนวน 15 ภาพ (ดูรายนามผู้เชี่ยวชาญในภาคผนวก)

2.2 การทดลองใช้เครื่องมือ

1. นำภาพทั้ง 15 ภาพ ไปทดลองใช้กับเด็กที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษาจำนวน 10 คน โดยให้เด็กดูภาพทีละภาพ และเล่าเรื่องจากรูปภาพนั้น ๆ โดยใช้เวลาภาพละ 1 นาที ผู้วิจัยบันทึกเหตุผลของเด็กไว้
2. คัดเลือกภาพที่เร้าความสนใจของเด็ก โดยเรียงลำดับจากจำนวนความถี่เฉลี่ยของถ้อยคำที่เด็กใช้ในการเล่าเรื่องเกี่ยวกับภาพแต่ละภาพจากสูงไปต่ำ แล้วคัดภาพไว้จำนวน 10 ภาพ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้

แสดงความถี่เฉลี่ยของจำนวนถ้อยคำที่เด็กใช้เล่า เรื่องเกี่ยวกับภาพทั้ง 15 ภาพ

ภาพที่	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
ความถี่เฉลี่ยของคำ	82.4	80.5	76.2	75.2	70.1	68.2	66.7	66.5	63.4	63.2	62.4	62.2	60.1	60.0	57.3

3. การรวบรวมข้อมูล

3.1 การดำเนินการก่อนเก็บข้อมูล

ผู้วิจัยทำความคุ้นเคยกับเด็กทุกคนในชั้นเรียน แต่พยายามใกล้ชิดกับเด็กที่ได้ลุ่มรายชื่อไว้แล้ว โดยการพูดคุยกับเด็กเวลาพัก เวลารับประทานอาหารกลางวัน และเวลารับประทานอาหารว่าง เข้าร่วมกิจกรรมเมื่อเด็กมีกิจกรรมต่าง ๆ เช่น เล่นเกม ผู้วิจัยทำเช่นนี้ 3 วัน จนกระทั่งเด็กเกิดความคุ้นเคยและเข้ามาพูดคุยกับผู้วิจัยเอง

3.2 การดำเนินการเก็บข้อมูล

3.2.1 สถานที่ทดลอง เป็นสถานที่ที่โรงเรียนทั้ง 2 แห่งจัดไว้ให้โดยเฉพาะ สำหรับโรงเรียนชุมชนหมู่บ้านพัฒนาใช้ห้องพยาบาลเป็นสถานที่ทดลอง และที่โรงเรียนอนุบาลสามเสนใช้ห้องสมุดเป็นสถานที่ทดลอง ซึ่งในช่วงเวลาที่เด็กเข้าชั้นเรียนจึงไม่มีเด็กอื่นมารบกวนในขณะทดลอง

3.2.2 วิธีการทดลอง ผู้วิจัยพบเด็กทีละคน ผู้วิจัยทำความคุ้นเคยกับเด็กก่อนการทดลองโดยการพูดคุยเกี่ยวกับเรื่องทั่ว ๆ ไป เช่น ถามว่า "วันนี้เรียนสนุกไหมคะ" "ดีหรือยังคะ" "คุณครูเล่านิทานให้ฟังหรือเปล่าคะ" "เดี๋ยวเรามาเล่านิทานกันดีกว่า" "มาดูรูปสวย ๆ แล้วคุยกันนะคะ" จากนั้นผู้วิจัยให้เด็กดูภาพทีละภาพ ให้เด็กเล่าเรื่องจากรูปภาพ หรือบรรยายภาพที่เห็น แต่ละภาพใช้เวลาประมาณ 1 นาที เด็กแต่ละคนใช้เวลารวมทั้งสิ้นประมาณ 10 นาที เมื่อเกิดปัญหา เช่น เด็กบางคนไม่กล้าพูด ผู้วิจัยจะใช้คำพูดกระตุ้นเด็ก เช่นถามว่า "หนูเห็นอะไรในภาพบ้างคะ" "ใครทำอะไรกันคะ" ถ้าเด็กหยุดพูดก็จะถามต่อว่า "มีอะไรอีกไหมคะ" มีเด็กบางคนไม่ค่อยกล้าพูด ผู้วิจัยก็จะให้ตัวโตพร้อมผลไม้ตลกตัวเล็ก ๆ เป็นแรงเสริมด้วย ซึ่งสังเกตว่าได้รับความสนใจจากเด็กมาก

3.2.3 การบันทึกเทป ก่อนที่จะให้เด็กเข้ามาในห้องทดลอง ผู้วิจัยได้เตรียมเทปสำหรับบันทึกคำพูดของเด็ก โดยวางเครื่องเทปขนาดเล็กไว้ในตะกร้าสาน ซึ่งวางอยู่บนโต๊ะที่ทดลอง ทั้งนี้เพื่อไม่ให้เด็กสนใจทปขณะที่เล่นทนากับผู้วิจัย

3.2.4 ระยะเวลาที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการทดลองเด็กในโรงเรียนชุมชนหมู่บ้านพัฒนา เมื่อวันที่ 7, 8 และ 9 กุมภาพันธ์ 2526 รวมเวลา 3 วัน และทดลองเด็กในโรงเรียนอนุบาลสามเสน เมื่อวันที่ 14, 15, 16 และ 17 กุมภาพันธ์ 2526 รวมเวลา 4 วัน ผู้วิจัยใช้เวลาในการเก็บข้อมูล รวมทั้งสิ้น 7 วัน

4. การตรวจคำตอบ

4.1 ถอดเทปคำพูดของเด็กเป็นข้อ เขียนแบบคำต่อคำ

4.2 กำหนดเกณฑ์ในการตรวจคำตอบ ดังนี้ (จากตำราหลักภาษาไทยของพระยาอุปทิศศิลปสาร และเรียนปรึกษาผู้ช่วยศาสตราจารย์โยสรี ปรจโมช ฌ อยุรยา แห่งภาควิชาสารัตถศึกษา)

เกณฑ์ในการตรวจคำตอบ

การสัดประเภทของถ้อยคำ แบ่งเป็น 6 ประเภท ดังนี้

1. คำนาม คือคำที่ใช้เรียกชื่อ คน สัตว์ สิ่งของ เช่น ม้า รถ
คน โต๊ะ
2. คำสรรพนาม คือคำที่ใช้แทนคำนาม เช่น เขา เธอ สัน มัน ฌ
3. คำกริยา คือคำที่บอกอาการของคน สัตว์ สิ่งของ เช่น ตี กิน
นอน เล่น
4. คำวิเศษณ์ คือคำที่ประกอบคำอื่นให้มีความหมายชัดเจนขึ้น เช่น
ดี ยาก ล่วง
5. คำบุพบท คือคำที่ใช้หน้าหน้าคำนามและสรรพนาม เพื่อเชื่อมคำให้
สมบูรณ์ เช่น บน ของ ใต้ ใกล้
6. คำสันธาน คือคำที่ใช้เชื่อมคำหรือข้อความให้ติดต่อกัน เช่น และ
แต่ เพราะ

การสัดประเภทของประโยค แบ่งเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. เอกภรตประโยค คือประโยคที่มีใจความเดียว เช่น โก่งน สัน
นอนหลับ เขายังนก
2. อเนกภรตประโยค คือประโยคที่มีมากกว่าหนึ่งใจความ ประกอบ
ด้วยเอกภรตประโยคอย่างน้อย 2 ประโยคมารวมกัน โดยมีคำสันธานเป็นตัวเชื่อม เช่น พ่อและ
แม่ทำงาน เขานั่งแต่สำนอน
3. สังกนประโยค คือประโยคที่ประกอบด้วยเอกภรตประโยค ตั้งแต่
2 ประโยคมารวมกัน โดยมีประโยคหนึ่งเป็นประโยคสำคัญ หรือประโยคหลัก เรียกว่า มุขยประโยค
และอีกประโยคหนึ่งเป็นประโยคย่อย เรียกว่า ออนุประโยค เช่น แม่ไม่ชอบให้ันโก่งน เขาดูเด็ก
เล่นฟุตบอล

4.3 ผูกผู้ตรวจ 2 คน โดยให้แต่ละคนศึกษาเกณฑการตรวจคำตอบ แล้วลองตรวจ
คำตอบของเด็กดู 5 คน เมื่อมีปัญหาตรงจุดใด ก็จะถูกปัญหา จนเป็นที่เข้าใจตรงกัน

4.4 ดำเนินการตรวจคำตอบ โดยใช้ผู้ตรวจ 3 คน คือ ผู้วิจัย และผู้ที่ฝึกมาแล้ว
สองคน ซึ่งทั้งสองท่านเป็นอาจารย์สอนวิชาภาษาไทย ในโรงเรียนมัธยมศึกษา

4.5 นำผลการตรวจคำตอบของเด็กแต่ละคนมาตรวจสอบว่าตรงกันหรือไม่ เช่น
เป็นคำ หรือประโยคชนิดเดียวกันหรือไม่ ได้ผลรวมของชนิดของถ้อยคำ และประโยคเท่ากัน
หรือไม่ ถ้าได้ผลไม่เท่ากัน ก็จะมีการตรวจสอบอีกครั้งหนึ่งว่าผิดตรงจุดไหน และถูกปัญหาจนเป็นที่
เข้าใจตรงกัน

4.6 การตรวจนับความถี่ นับจากตารางแจกแจงความถี่ที่ใช้ในการตรวจคำตอบที่
ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง (ดูตัวอย่างในภาคผนวก)

4.6.1 การนับจำนวนคำ นับคำแต่ละชนิดที่เด็กพูดออกมา นับทุก ๆ คำ แม้ว่า
เด็กจะพูดซ้ำ ๆ กันก็ตาม

4.6.2 การนับจำนวนประโยค นับประโยคแต่ละชนิด เช่นเดียวกับการนับคำ
สำหรับข้อความใดที่เป็นวลี หรือไม่เป็นประโยคก็จะตัดทิ้งไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 นับจำนวนความถี่รวมของถ้อยคำและประโยคแต่ละชนิด แยกกลุ่มตัวอย่าง ตามอายุ สถานที่ตั้งของโรงเรียน และเพศ

5.2 คำนวณค่าร้อยละของการใช้ถ้อยคำแต่ละชนิดของเด็กแต่ละกลุ่ม

5.3 คำนวณค่าร้อยละของการใช้ประโยคแต่ละชนิดของเด็กแต่ละกลุ่ม

5.4 คำนวณค่าสัดส่วนของการใช้ถ้อยคำแต่ละชนิดของเด็กแต่ละกลุ่ม

5.5 คำนวณค่าสัดส่วนของการใช้ประโยคแต่ละชนิดของเด็กแต่ละกลุ่ม

5.6 เปรียบเทียบสัดส่วนในการใช้ถ้อยคำและประโยคชนิดต่าง ๆ ของเด็กแต่ละกลุ่ม

5.7 ทดสอบความแตกต่างของสัดส่วนในข้อ 5.6 โดยใช้สูตร การทดสอบความ

แตกต่างระหว่างสัดส่วนดังนี้ (Downie, 1974 : 181)

$$Z = \frac{P_1 - P_2}{P_q \left(\frac{1}{N_1} + \frac{1}{N_2} \right)}$$

เมื่อ $P_1 =$ สัดส่วนของกลุ่มที่ 1 หาได้จากสูตร $\frac{f_1}{N_1}$

$P_2 =$ สัดส่วนของกลุ่มที่ 2 หาได้จากสูตร $\frac{f_2}{N_2}$

$P =$ สัดส่วนรวมของทั้ง 2 กลุ่ม หาได้จากสูตร

$$\frac{f_1 + f_2}{N_1 + N_2}$$

$Q = 1 - P$

$f_1 =$ ความถี่ที่นำมาคิดสัดส่วนของกลุ่มที่ 1

$N_1 =$ จำนวนความถี่รวมทั้งหมดของกลุ่มที่ 1

$f_2 =$ ความถี่ที่นำมาคิดสัดส่วนของกลุ่มที่ 2

$N_2 =$ จำนวนความถี่รวมทั้งหมดของกลุ่มที่ 2